

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati na uredništvo — naročnino, reklamacije in vse administrativne stvari pa na upravništvo v Ljubljani, Učiteljska tiskarna, Frančiškanska ul. 6/l. Vse pošiljatve je pošiljati franko. Reklamacije so proste poštnine. Rokopisov ne vračamo. Telefon uredn. 312.

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasilno Udruženja Jugosl. Učiteljstva - Poverjeništvo Ljubljana

Izhaja vsak četrtek. Naročnina znaša za neorganizirane 40 Din, za inozem. 60 Din. Posamezna štev. 1 Din. Članstvo „Pov. UJU — Ljubljana“ ima s članarino že plačano naročnino za list. Za oglase in reklamne notice vseh vrst je plačati po 2 Din od petit vrste. Inzeratni davek posebej. Pošt. ček. ur. 11.197.

Poročilo iz Pov. UJU v Ljubljani o naših materijalno-pravnih zahtevah in korakih.

Predujem.

Vlada se je torej odločila, da dá na račun novih prejemkov vsemu uradništvu predujem, in sicer onim s plačo nad 5000 Din po 2000 Din, ostalim pa po 1500 Din, oziroma po 1600 Din, kakor celo poročajo nekateri listi. Ta predujem naj bi se izplačal z januarjem. Predujem se bo izplačal, ker se še ne more izvršiti razvrstitev in redukcija po novem uradniškem zakonu.

Zahteve Pov. UJU — Ljubljana.

Naše Poverjeništvo UJU je predložilo na seji Glavnega Odbora UJU dne 16. in 17. decembra t. l. v Beogradu posebno spomenico, v kateri je navedlo vse načelne zahteve z ozirom na Uradniški zakon, uredbo o razvrstitvi, Uredbo o draginjskih dokladah in na Prosvetni budžet za Slovenijo.

Žal gmotna sredstva niso dopuščala, da bi šla naša delegacija polnoštevilna v Beograd. O težkem finančnem položaju, v katerem se nahaja naša centrala, smo že poročali zadnjič. Iz tega vzroka je stroške za delegate moralo nositi Poverjeništvo, ki je bilo pa tudi v stanu vzdržati le dva delegata mesto petih.

Ker zdravstveno stanje tov. poverjeniku L. Jelencu ni dovolilo potovati, sta se seje udeležila strokovni tajnik tov. R. Dostal in tov. Pavel Flere. Poleg gmotnih zadev je bilo na dnevnem redu vprašanje zakona o narodnih šolah, torej dvoje najporečnejših vprašanj za nas.

Naša spomenica vsebuje sledeče zahteve:

I. Z ozirom na razvrstilno uredbo: 1. Uvrstitev učiteljstva specialnih šol po čl. 12. uredbi in čl. 7. uredbi zakona; 2. uvrstitev otroških vrtnaric v III. kategorijo, oziraje se na čl. 8., 230. in 245. ur. zak.; 3. uvrstitev učiteljic žen. ročnih del, kakor zabavilje; 4. uvrstitev def. učit. brez mature, oziraje se na »stečena prava«; 5. uvrstitev meščanske šole pod 2. odst. čl. 11. uredbi, ker je sedaj zastopljena.

II. Z ozirom na nujne izvršilne uredbe k uradniškemu zakonu: 1. izda naj se takoj uredba o zvišanju stanarini po čl. 37. ur. zak., pri čemer naj se ozira na večja mesta, indu-

strijske kraje in 10 km severni pas s Prekmurjem; 2. izda naj se takoj uredba o zaračunavanju naravnih stanovanj po čl. 39. ur. zak.; 3. izda naj se posebna uredba o nagradah po čl. 40. ur. zak., v smislu katerega naj se dajo take nagrade šolskim voditeljem, šolskim nadzornikom in učiteljstvu v 10 km severnem pasu s Prekmurjem ter učiteljstvu težjih hribovskih šol; 4. izda naj se takoj podrobno uredba o brezplačnem zdravljenju v bolnicah po čl. 112. ur. zak.; 5. izda naj se takoj uredba o skrajšani službeni dobi po čl. 137. ur. zak., pri čemer naj se uveljavi štetje vojnih let po čl. 282. budžetnega zakona za l. 1922/23. za vse drž. uradnike in 8 za 12 mesecev za učiteljstvo v 10 km severnem pasu s Prekmurjem ter učiteljstvo spec. šol; 6. k čl. 239. naj se izda čimprej zakon o prevodu učiteljev v kronsko penzijo na dinarsko. Vse te uredbe so nujno potrebne, če se hoče izvršiti prevod na nove plače in če se hoče uradniški zakon izvajati.

III. Z ozirom na uredbo o draginjskih dokladah: 1. odpravijo naj se draginjski razredi; 2. v II. stanarinski razred naj se uvrste tudi narodno-obmejni kraji s Prekmurjem; 3. zabavilje in učiteljice ženskih ročnih del naj se uvrste pod čl. 5. drag. uredbi in naj se jim prizna stanarinska doklada; 4. višina dnevnice in drag. doklad naj se v nobenem slučaju ne zniža; 5. maksimiranje naj se odpravi; 6. penzionisti naj se izenačijo z aktivnim uradništvom glede draginjskih in stanarinskih doklad; 7. pravico stanarinskih doklad naj se prizna sirotam drž. nameščencev; 8. poročenim učiteljicam naj se dajo polne dnevnice itd.

IV. Z ozirom na prosvetni budžet za Slovenijo: v redni proračun naj se unesejo vse postavke s katerimi so se protizakonito kršile pravice učiteljstva, in vsote tudi za nazaj.

Žal le, da se tudi naše glasilo nahaja v takem položaju, da ga ne moremo radi pomanjkanja sredstev razširiti in razmakniti tako, kakor bi to sami radi in kakor bi to radi naši dopisniki; list trpi zelo radi pomanjkanja prostora, ker ni sredstev, da bi mu dali prilogo. Iz tega razloga tudi žal ne moremo objaviti naše spomenice v celoti in z utemeljevanji vred, kakor bi to

sami radi in iz česar bi bile razvidne podrobne naše zahteve.

Prevedba učit. upokojencev od 26. avgusta do 1. septembra 1919 na dinarske penzije.

O tem vprašanju je bila posebno dolga borba, ker traja že od leta 1919. do danes. Koliko vlog osebnih, od organizacije, uradnih se je napravilo radi tega vprašanja je že težko zbrati vkup. Pov. UJU je ob vsaki priliki obnavljalo rešitev tega vprašanja, stavili smo v spomenice, osebno sta intervenirala v tej zadevi poverjenik in tajnik ob vsaki seji UJU v Beogradu pri ministrstvih, ob priliki bivanja šefa kabineta ministra prosvete g. Jovo P. Jovanovića v Ljubljani smo pri njem intervenirali v tej zadevi. Kljub sigurnim stoinkratnim obljubam o takojšnji ugodni rešitvi je neka tajna sila držala to vprašanje pri zadnji instanci, da rešitve le ni bilo.

Kakor smo zadnjič poročali v »Učit. Tov.« je Pov. UJU poslalo ponovno izdelano vlogo z vsem materijalom g. nar. poslancu Reisnerju, da še on interpelira o zadevi v narodni skupščini in posreduje.

Kakor bi se rešila osebna zadeva nas samih, smo bili veseli njegovega uspešnega in ugodnega poročila, ki slove:

Učitelji in učiteljice, ki so bili upokojeni leta 1919. s pravico do penzij po novem zakonu od 23. julija 1919, pa so jim bile odmerjene in dobivajo še stare kronске penzije, sporočam, da je vprašanje njihove prevedbe na dinarske penzije končno tudi s strani finančnega ministrstva rešeno.

Po odloku ministrstva prosvete od 23. decembra 1920 bi imeli vsi, ki so bili upokojeni v času od 23. julija do 30. novembra 1919 dobivati penzijo, kakor da so s 1. decembrom 1919 prevedeni na novi zakon. Finančno ministrstvo se je do zadnjega časa upiralo priznati veljavnost tega odloka. Vsled razsodbe državnega sveta v prid nekega učitelja, ki se je proti upokojitvi s penzijo po starem zakonu pritožil, pa je finančno ministrstvo z odlokom DRBR. 144.558 od 27. novembra 1923 priznalo odloku ministrstva prosvete od 23. decembra 1920 veljavnost z nekimi izpremembami, in sicer:

Pravico do penzij po novem zakonu imajo vsi, ki so bili upokojeni za 26. avgustom 1919; nova penzija jim pripada od dneva upokojitve.

Ta izprememba je utemeljena s tem, da je novi zakon o narodnih šolah sicer datiran z dnem 23. julijem 1919, da pa je po čl. 89. stopil v veljavo šele z dnem, ko je bil objavljen v »Službenih Novinah«. Novi zakon je bil objavljen v »Službenih Novinah« št. 86 od 26. avgusta 1919.

Odlok od finančnega ministrstva od 27. novembra t. l. do danes še ni bil odpravljen na ministrstvo prosvete, kamor je naslovljen. Poteklo bo torej še nekaj tednov, predno bo prišel odlok v roke tistim, ki bodo prizadetim učiteljem in učiteljicam odmerjali in nakazovali nove penzije.

Prosim vse, ki so se povodom poročila »Učit. Tovariša« v tej zadevi obrnili pismeno na moj naslov, naj to obvestilo vzamejo na znanje.

Beograd, 13. decembra 1923.

Jožef Reisner, nar. posl.

Želimo še, da bi se čimprej izvršil tudi prevod, in da se izvrši tudi nakazilo denarja za nazaj, kar bo imelo še svoje težkoče. Obžalujemo le, da so od 55 prizadetih tovarišev in tovarišic medtem že 3 umrli.

Načela pri prevodu na nove plače.

Komisija za prevod je načelno sklenila sledeče glede uvrščanja učiteljstva:

1. Da se pomožni učitelji-študenti ne prevedejo na nove plače, a o drugih pomožnih učiteljih bo odločala komisija v ministrstvu prosvete.

2. Učitelji izven onih pokrajin, v katerih se nameščajo učitelji s tečajem, se smatrajo kakor bi bili na razpoloženju ter se bo o vsakem posamezniku sklevalo o prevodu in uvrstitvi; o učiteljih iz krajin, kjer se namešča potom razpisa, se ne bo sklevalo o prevodu ter se imajo isti samo uvrstiti v smislu uredbi.

3. Učiteljski suplenti se ne prevedejo na nove plače, temveč se jih smatra kot dnevničarje.

4. O prevodu šolskih nadzornikov v predvojni Srbiji se ne sklepa, ker se jih smatra kot stalne učitelje.

Naturalna stanovanja in stanarina.

Naša bojazen, da bo pomanjkljivost izvršilnih naredb k čl. 37. in 39. činov. zakona zavlekla razvrstitev učiteljstva po novem zakonu, je bila upravičena.

LISTEK.

Dr. Tomaž Romih — sedemdesetletnik.

V preteklem šolskem letu je zapustil šolsko delo mož, ki zasluži, da se ga vsaj tovariši ob sedemdesetletnem jubileju spominjajo.

Dr. Romih se je rodil dne 18. decembra 1853. leta v Ma. Dobje pri Planini v brežiškem okraju. V osnovno šolo je hodil v Dobju in v Celju, kjer je dovršil leta 1872. gimnazijo. Nato je bil slušatelj univerze v Gradcu do leta 1875. Študiral je filozofijo, matematiko in fiziko.

V tistem času je bilo za matematikarje malo služb na razpolago. Zato je dr. Romih hospitiral na učiteljski v Mariboru, kjer ga je vad. učitelj Miklošič vpeljal v metodiko I. razreda.

Leta 1876. je bil na lastno prošnjo imenovan za učitelja na deški šoli v Ptuj, kjer je ostal do leta 1887. V tej dobi je položil zrelostni izpit v Mariboru, usposobljenostni izpit za ljudske in nato še za meščanske šole pa v Gradcu.

Iz Ptuja se je preselil dr. Romih leta 1887. kot strokovni učitelj na meščansko šolo v Krškem, kjer je mnogo let deloval s še živčima tovarišema Lapajnetom in Bezlajem. Leta 1906. je bil imenovan za ravnatelja na tem zavodu, ki ga je vodil do leta 1923.

Med službovanjem v Krškem je bil tudi promoviran na graški univerzi doktorjem filozofije, dne 19. majnika 1889. l.

V tem času je tudi eno leto nadomeščal matematikarja Celestino na ljubljanskem učiteljskišču.

Ko je prišel dr. Romih v Ptuj, je bilo tam vse nemško. Tudi v učiteljskem društvu je prevladovala nemščina. Da bi vzbudil tovariše, je prirejal predavanja in je tudi prevzel posle tajnika v učiteljskem društvu. Kot tajnik je takoj uvel slovenski zapisnik. Zaupanje slovenskih tovarišev do pridnega in značajnega sodelavca je hitro raslo.

Napotil je tovariše, da so v društvu in pri uradnih konferencah vedno odločneje zahtevali popolno slovensko šolo. V tistem času so morali učitelji polagati izpite pred komisijo v Gradcu, kar je bila velika krivica. Nemške komisije so slovenske učitelje gnjavile in metale, dočim so Nemce ščitile. Zato je dr. Romih v ptujskem učiteljskem društvu zahteval izpraševalno komisijo v Mariboru. Stopil je tudi v stik z nemškimi učiteljskimi društvi, ki pa za take stvari niso imela ne smisla ne volje. Razvil je strastno agitacijo pri vseh takratnih slovenskih društvih na Spodnjem Štajerskem, in je pri večini uspel.

Ko je dosegel cilj, se je z novo vneto in požrtvovalnostjo lotil nadaljne organizacije učiteljstva. Uvidel je, da se brez organiziranih delavcev ne da mnogo doseči. Pred očmi mu je bila združitev slovenskih učiteljskih društev v enotno falango. Po njegovi inicijativi so se pridno ustanovljala učiteljska društva širom slovenskih pokrajin in se končno združila v

»Zavezi«. Pri sestavljanju pravil za »Zavezo« je dr. Romihu pripadel velik kos dela in zasluge.

Narodno življenje v Ptuj, je bilo takrat popolnoma zaspalo. Vse slovenske rodbine so hodile na veselice v kazino. Ko je postal dr. Romih tajnik čitalnice, je namah oživel v njej delovanje. Posrečilo se mu je v okrilju čitalnice tako razviti družabno življenje, da so bile nje prireditve kmalu znane daleč okrog. Z veliko vneto je zbiral pevce in osnoval lep pevski zbor. V njem so bili sodniki, davčni uradniki, učitelji, meščani in obrtniki. Moškemu zboru je dodal pozneje mešan zbor. Iz obeh zborov se je razvilo mogočno »Ptujsko pevsko društvo«, ki je prirejalo svoje koncerte po vsi Sloveniji in budilo narodno zavest posebno na Spod. Štajerskem. Vsakoletni koncerti tega društva so bili dolga leta sestanki narodno mislečega občinstva.

Dr. Romih je v Ptuj, tudi gospodarsko in politično deloval. Ko je bila v Ptuj ustanovljena posojilnica, je prevzel tajništvo, ki ga je vodil mnogo let brezplačno. V bojih za naše narodne pravice je bil zvest in neustrašen sodelavec. Božidar Raiču, dr. Gregoriču in dr. Ploju.

Ko se je preselil v Krško, ni opustil izvenšolskega dela. V tistih letih je trtna uš popolnoma uničila dolenske vinograde. Dr. Romih je takoj videl, kje in kako je treba zastaviti delo za obnovo vinogradov. In lotil se je dela z mladeniškim ognjem in železno vztrajnostjo. Učil je cepljenja v šoli in v vinogradih, naroče-

val amerikanke in jih razdal. Nadzoroval je rigolanje in sajenje, imel predavanja, sestanke in pogovore, otepal se je nasprotnikov in dolgov in je zmagal. Danes lahko rečemo, da je dr. Romih obnovitelj dolenskih vinogradov. Še danes ga vidim, kako je včasih prisopihal v visokih škornjih ves blaten iz kdove katerega vinograda naravnost v šolo »rosan in potan«, pa je tu nadaljeval brez pokoja.

Obenem je bil tajnik, potem predsednik kmetijske podružnice, nato še 12 let župan krškega mesta in razsežne občine Krške. Kot župan je polagal nove ceste in popravil stare. Ustanovil je občinsko bolnico in hranilnico, ki ju je vodil mnogo let popolnoma sam in malone zastoj. Še danes je ravnatelj občinske hranilnice.

Za povzdigo in pravice meščanske šole v Krškem se je boril vse svoje dni. Vsled njegovega prizadevanja je dobil ta zavod s pomočjo ge. Hočevarjeve 4. razred, ki ga dotlej meščanske šole niso imele. V tem oziru je bilo Krško mesto drugo na vrsti (prvi tak zavod je bil otvorjen na Češkem), kar je gotovo zanimivo, če pomislimo, da so otvarjali takrat 4-razredne meščanske šole le v večjih krajih.

Politično je bil dr. Romih vse do danes kremenit značaj, ki je vsedkar korakal v naprednih vrstah, čeprav je moral pod žalostnim Šusteršičevim režimom mnogo pretrpeti in so ga nasprotni časopisi čisto neljubo pretipavali. Kot naprednjak pa ni nikoli žalil svojih nasprotnikov in je vedno obsojal ogabne osebne napade, ki so v navadi v slovenskem časopisju.

Ob sklepu članka smo prejeli poročilo, da je ministrstvo prosvete odredilo: da se pri uvrščanju zaračunava samo osnovna in položajna plača brez stanarine; za stanarino je odloženo, da isto učitelji sami regulirajo pri svojih finančnih upravah, oziraje se pri tem na čl. 37. in 39. činov. zakona.

S tem se je pričela že pokazovati potreba in upravičenost naših zahtev po nujnih izvršilnih uredbah, ki jih navajamo pod točko II. spomenice Poverjenišva UJU — Ljubljana, katere smo zgoraj citirali.

Vsekakor pažnja glede uvrstitve še ni končana in bo zahtevala še žrtev in dela. —k.

Iz Čehoslovaške republike.

—čh »Narodna škola slovenska«, organ Zveze slovaškega učiteljstva v Bratislavi prinaša v dec. številki obširen članek posvečen petdesetletnici E. Gangla. Med članki prinaša tudi njegove aforizme, ki smo jih mi prinesli v njegovi številki.

—čh O potovanju slovaškega učiteljstva po Jugoslaviji prinaša nar. poslanik - učitelj Viršek M. obširen članek »Potovanje S. O. U. po Jugoslaviji« in Bl. Pelikanova (Pištany) članek »Z jugoslovanskih popotnih zapiskov« v decemberski številki »Narodne škole slovenske«.

Splošne vesti.

— Nekdaj in sedaj. (Dopis podeželskega učiteljstva.) Marsikomu je še dobro v spominu, s kakšnim pompom so se proslavljali godovi in rojstni dnevi habsburških degenerancev. Cerkve so bile okrasene, orgle so n-beško lepo pele, rimski duhovnik je ponosno stopal pred oltarjem z darovanjem sv. maše našim tlačiteljem, raz javnih in privatnih poslopij so na prvem mestu vihrale črnožolte zastave. — To so bili znaki naše narodne in politične nezavednosti, katere se je v srcu marsikdo sramoval, da mora na ta način proslavljati svoje suženjstvo. In danes, ko živimo v svoji lastni in svobodni državi, se človek nehote spominja nazaj s sramom v srcu, da nismo dovzetni za pojmovanje svoje nacionalne svobode. Naši državni prazniki so priča, kako malo jih uvažujemo. Po katoliških cerkvah vse mrtvo, duhovnik se nekam prisiljeno suče okrog oltarja, organistu ne pojo več tako maestetično orgle, prepevanje Bože pravde v slovenskem narečju nam kaže javno srd proti ujedinjenju, Srbom in narodni dinastiji. Po javnih, posebno pa po šolskih poslopijih se vijejo slovenske zastave, oznanjajoč avtonomijo onih ljudi, ki imajo glavno in odločilno besedo v kraljih šolskih svetih. Dočim so v Avstriji vihrale lepe zastave dinastije, visijo zdaj zastave podobne raztrganim in razdrapanim beračevim hlačam v vseh mogočih barvah le v onih ne, ki bi bile v ponos in v čast nas samih in naše države; napovedujejo pa boj proti državi za avtonomijo in nje hegemonijo od strani rimskih hlapcev, ki komaj čakajo, da se vrnejo časi suženjstva nad slovensko ozemlje. — V času Avstrije je morala vihirati poleg slovenske zastave tudi državna, a danes ni to potrebno. Vidi se, da tudi gospodje na odločilnih mestih niso še pozabili onih, zlatih časov, sicer bi gotovo ukrenili, da mora vsaka šola posedovati državno zastavo, kakor je bila to navada v stari Avstriji, kakor to goji z vsem fanatizmom Italija in to zahtevajo v znak spoštovanja do lastne države merodajni činitelji v vseh

In kaj naj povem o dr. Romihu kot učitelju? Delavec, kakršen je bil on, ne more biti slab v šoli. Kakor zunaj šole, tako tudi v šoli ni poznal utrujenosti. Bil je inicijativen in se je zanimal za vsako malenkost. Učencem je bil resen učitelj in dober tovariš učiteljem. Dober, včasih predober! Sovraštva in mržnje ni poznal. Odkrita beseda mu je bila življenska potreba. Za tovariša bi bil prodal zadnjo srajco. Kot idealist od pete do vrha ni nikoli mnogo govoril o plači, a vedno o delu in novih nalogah.

Ne morem reči, da je dr. Romih prejel mnogo hvaležnosti za svoje delo. A to je usoda vseh, ki živijo narodu v nesebični ljubezni in za njega blagor, in ki ne zbirajo blaga in dobrot edinole sebi, ampak dajejo s polnim srcem in polno roko vse do zadnje misli in zadnjega kosca kruha.

Da je bil dr. Romih tak, mu bodi ob koncu sedemdesetega leta v uteho in plačilo. Vsi pa, ki ga poznamo in ga cenimo, mu želimo, da bi še mnogo let gledal, kako lepo se razvijajo sadovi njegovega dela!

D. H.

državah. Apeliramo na višji šolski svet, da brez odloga odredi in zaukaže kr. šol. svetom nabavo državnih zastav za šolska poslopja, ki se imajo razobešati ob državnih praznikih. Šole pa naj izročijo svoje avtonomistične cunje mežnarjem, s katerimi naj čakajo slovesnega prihoda avtonomije iz večnega mesta Rima.

— **ČE HOČETE POMAGATI CENTRALI UJU, tedaj naročite »UCITELJSKI KOLEDAR«, ker je bil isti izdan tudi za to, da si naše Udruženje odpomore gmočno s čistim dobičkom od razprodanih koledarjev. Vsak član UJU naj kupi en izvod. Pridobite naročnikov tudi izven učiteljskih krogov. Če še niste prijavi naročnine pri okrajnem društvu, naročite koledar takoj po dopisnici direktno pri Pov. UJU v Ljubljani in napišite, kateremu društvu pripadate.**

— **Zveza duševnih delavcev v Sloveniji poziva vse organizacije duševnih delavcev, da se udeležijo ustanovnega občnega zbora dne 30. decembra t. l. ob 10. uri dopoldne v balkonski dvorani vsenčilišča v Ljubljani. Njen smoter je moralna in materialna zaščita duševnih delavcev, h kateri se prištevajo vsi oni, ki v svojem življenskem poklicu delujejo pretežno na podlagi svojih intelektualnih sposobnosti. Že prijavljene organizacije dobe posebno obvestilo s pravili, one organizacije pa, ki se mislijo še pridružiti, naj se zgledajo v pisarni Slovenske Maticice, da dobe tam pravilna navodila. Dnevni red ustanovnega občnega zbora obsega poročilo pripravljalnega odbora, sprejem pravil, volitev definitivnega odbora (predsednika, 10 odbornikov in 3 nadzornike) in slučajnosti.**

† **Moric Emerik**, nadučitelj v Sv. Petru pod Sv. Gorami. Umrli je v starosti 65 let v ljubljanski bolnici tov. E. Moric, dolgoletni predsednik kozjanskega učiteljskega društva in odlični narodnogospodarski delavec. Pokojnik je oče okr. kom. pri pokr. upravi v Ljubljani g. Adolfa Morica in tast okr. šol. nadzornika tov. Maksa Hočevarja. Služboval je v Hrastniku, na Bizeljskem in v Št. Petru. V Št. Petru je ustanovil posojilnico, kateri je načeljeval do smrti. Predsednik Kozjanskega učiteljskega društva je bil 15 let. Mnogo zaslug si je pridobil tudi s pospeševanjem vinogradništva. Bil je tudi izborni vzgojitelj in učitelj. Vrlemu tovarišu narodnemu in organizacijskemu delavcu bodi ohranjen časten spomin, preostalim naše sožalje!

— **»DEVETO DEŽELO« je prevzelo od tov. Fr. L. Pov. UJU, zato opozarjamo vse uprizarjalce, da ima vse pravice do uprizarjanje edino le Pov. UJU, do katerega se je obračati za dovoljenje.**

— **Da more višji šolski svet čimpreje nakazati nagrade za nadure na ekskurendnih šolah ekskurendnim učiteljem, nadalje nagrade nestalno nameščenim učiteljicam ženskih ročnih del ter učiteljem na oddelkih za oddaljene, naj pošljejo prizadete učne osebe takoj — ali vsaj do konca decembra t. l. — prijave po vzorcih razglašja višjega šol. sveta z dne 16. januarja 1923, Ur. l. št. 8., z naslednjo razliko: Namesto tamkaj navedenih treh dob naj se navede število ur, ločeno za mesec september 1923 in za čas od 1. oktobra do 31. decembra 1923. Prijave naj se pošljejo po uradni poti. Posebnega razpisa višji šolski svet ne bo razpošiljal.**

— **Litijsko okrajno učiteljsko društvo.** Vse člane-zamudnike, ki dosedaj še niso poravnali letošnje članarine, pozivljamo, da takoj izvrše svojo stanovsko dolžnost, saj »Tovariša« in »Popotnika« prejimate vendar že celo leto! Leto se bliža h koncu in glavni blagajnik zahteva obračun in denar. Izpolnjujmo predvsem svoje organizacijske dolžnosti! O tistih, ki se svojih zavednosti ne zavedajo, moram sklepati, da ne pojmujemo prav, kaj je organizacija!

— **Marija Snežna.** Revnih šolarjev tuk. obmejne šole so se spomnile z darili v obliki šolskih potrebščin sledeče tvrdke: Učiteljska tiskarna, Ljubljana; Bonač, Ljubljana; Tiskovna zadruga Ljubljana in Weixl iz Maribora. Šolsko vodstvo izreka v imenu tuk. mladine srčno zahvalo. Posnemajte!

— **Opozarjamo na nove knjige**, ki so izšle v založbi Učiteljske tiskarne in so označene v oglasu zadaj z debelimi črkami.

— **Učiteljem in učiteljicam petja meščanskih in srednjih šol ter učiteljskih.** Na željo večine strokovnih tovarišev se vrši za 28. t. m. napovedani sestanek v nedeljo, 23. t. m. ob 3. uri popoldne na moškem drž. učiteljskem (glasbena soba) v Ljubljani. — **Emil Adamič.**

— **Smrtna kosa.** Po večmesečnem bolehanju je umrla v Petrovčah 6. t. m. v

74. letu svoje starosti gospa Josipina Božič, drž. gozdarja vdova, mati naše tovarišice Ide Wudlerjeve in tašča tov. nadučitelja Wudlerja. Ob vojni napovedi Italije je bila zbežala pokojnica iz Gorice, prepustivši vse imetje v sovražnikovih rokah, in je odslej bivala pri svoji hčeri. Izguba vsega imetja in smrt ljubega ji sina ob prevratu, je potrla hudo preizkušeno gospo, ostre zime pa so vrhutega podkopale njeno zdravje. Kot skrbna mati in vzorna gospodinja je vzgojila svoje štiri hčerke, ki so se posvetile učiteljskemu stanu, v zavedne Slovenke, enako tudi sina, ki je magistratni uradnik v Celju. Blagi in ljubeznivi gospe bodi zemljica lahka!

— **Beograjski univerzalni informacijski biro »Argus«** ima poleg informacijskega oddelka, ki popolnoma ustreza sedanjim zahtevam, tudi poseben oddelek za pregled celokupnega jugoslovanskega tiska (časopisov), ki vodi evidenco vseh člankov inotic, ki se nanašajo na posamezne osebe, javne delavce, zavode, časopise, urade itd. Te dopise pošilja v prepisu ali izrezku, vsem osebam, zavodom itd., na katere se dopisi nanašajo, če je dotičnik abonent »Argusa«. Hkrati navaja tudi list in številko, v kateri je bil objavljen dopis. Uredništva, ki pošiljajo »Argusu« po dva izvoda svojega lista, prejema v zameno brezplačno vse objave in dopise, ki se nanašajo na list in so izšli v kateremkoli drugem jugoslovanskem listu. Priporočamo tudi z naše strani »Argusovo« podjetje, ker smo se uverili o njega točnosti in veliki koristi, ki jo nudi »Argusov« tisk jugoslovanskemu novinarstvu, javnim delavcem, zavodom, uradom itd.

Agencija »Argus«, Beograd. Poštni predal št. 130.

— **Javna zahvala.** Vsem cenjenim tovarišem (icam), ki so mi v najbridkejših urah povodom prerane smrti moje nepozabne žene Olge izrazili ustno ali pisмено svoje iskreno sožalje, jo spremili na nje zadnji poti ter tako lajšali moje gorje, izrekam tem potom svojo tovariško zahvalo. Posebno se zahvaljujem tovarišu Rajku Vrečarju v Žalcu in vsemu njegovemu zboru za ganljivi žalostinki ob odprtem grobu blage pokojnice. — V Tepanjah, 16. decembra 1923. — Božidar Gselman.

— **»Ujedinjenje«.** Oblastni odbor Orju-Na v Ljubljani je izdal dopisnice s pesnitvijo Alojziju Gradniku »Ujedinjenje«, ki so porabne za širjenje narodnega edinstva. Cena za komad 1 Din, za preprodajalce 25% popusta. Priporočamo za širjenje ob vsaki priliki.

— **Žiri.** Tukajšnja podružnica »Kola Jugoslov. sester« je v nedeljo, dne 9. t. m. obdarovalo 25 najrevnejših šolskih otrok s toplimi zimskimi potrebščinami. Šolsko vodstvo se na tem mestu imenom obdarovane dece podružnici iskreno zahvaljuje.

— **kpl. S. I. Gesen: Osnovi pedagogike** (uvod in primenjeno filozofiju). Str. 420, vel. 8° (26 × 20), tekst garmondom i petitom. Preveo sam ovo kapitalno delo, jedno od najboljih u svojoj vrsti, u celoj najnovijoj svetskoj literaturi ovoga pravca. Kako se u nas pedagogika razraduje poglavito u dva pravca: herbartijanskom i eksperimentalnom, to će za jugoslovensku pedagošku literaturu biti od neocenjene koristi ovo delo, jer se njegove glavne misli razlikuju od oba pomenuta pravca. Ono je značajno ne samo zbog svetstranog procenjivanja opsežnog pedagoškog gradiva, zbog velike upotrebljene moderne literature na svima jezicima, no i zbog originalne interpretacije pedagoških problema. Ono daje potpuno novu svetlost ovoj naučnoj oblasti. Za to profesorima, studentima, učiteljima, pravicima, moralistima, ekonomistima, političarima, novinarima i oficirima. Molim sve one, koji se interesuju pojavom ovog dela da mi jave dopisnom kartom, koliko bi primeraka mogli rasprodati u svojoj sredini, jer će se ono štampati tek u slučaju, ako bude prijavljen potreban broj. — Mil. R. Majstorović, Mladenovac — Vlaška (beogradski okrug).

Naša kulturna organizacija.

Ferijalni Savez učiteljstva.

— **f IV. okrožnica pokraj poverjenišva F. S. vsem podružnicam F. S. v Sloveniji.** Neposredna bližina Božiča je napravila vprašanje D. leg. zelo važno. Kakor je iz »Glasnika« razvidno, rešuje to zadevo komisija v Zagrebu. U. O. F. S. se je posrečilo šele pred kratkim dobiti dovoljenje za izdajo D. leg., ki izide 10.

decembra. Komad stane za člane 2 Din, a le v predplačilu, sicer 3 Din. P. F. S. naj zato takoj javijo število potrebnih legitimacij in naj znesek pošljejo naprej. Naslednje obvestilo učiteljskim P. F. S. Po nalogu, ki mi ga je dalo učiteljstvo na P. F. S., sem se obrnil na Cent. F. S., ki mi je odgovorilo, da bo zadeva, s katero se peča drž. komisija v Zagrebu, sredi decembra in brzkone ugodno rešena. Poročilo V. O. F. S. pa k temu pristavlja, da ne prevzema odgovornosti za objubo drž. komisije. Zato cpozarjam, da J. Ž. ne bo izdajala znižanih vozovnic na D. leg. ne učiteljem, ne profesorjem, če se bodo izkazali kot nastavniki. To bo ostalo, če do pravega časa ne pride drugačna naredba ministrstva saobračaja. To neprijetno vest sporočam, da ne bo nikogar, ki bi mogel F. S. očitati zapeljevanje, kajti tega doslej niti U. O., niti P. P. ni storilo, ne v svojih člankih (Učit. Tov.), ne v okrožnicah. Obljube F. S. glede vozni olajšav so bile vedno obljube, ki jih F. S. dalo min. saobračaja in za te F. S. ne more odgovarjati. Po sklepu tov. učiteljev na P. F. S. bi radi tega stanja sledil izstop učiteljev iz F. S. V imenu V. O. F. S. izjavljam, da bi bil to za F. S. najžalostnejši udarec. Ne samo da izgubi F. S. toliko in toliko članov, predvsem bi bila porazna zavest, da nas je v naši borbi, v boju za ideje F. S. edinstva, zapustil tisti faktor, na katerega je F. S. ozirajoč se na vzvišeni poklic učiteljstva, največ računal. Nesoglasje, ki bi nastalo v dušah omladine, ujedinjenje v F. S. ob spoznanju, da je učiteljstvo, ki bi moralo črpati požrtvovalni zanos iz svojega idealnega poklica, da je to učiteljstvo naredilo iz sredstva F. S. njegov cilj in prevailo breme boja na neizkušeno mladino. Nepraktično bi bilo tudi za učitelje same, ako bi morali v samostojni ferijalni organizaciji boriti se za ono, kar se niti F. S. ni posrečilo. Ali ima učiteljstvo v vidiku samo gmnotno stran F. S. ali tudi idejno, vsekakor ni nikjer uspeha brez boja. F. S. je storil svojo dolžnost in čaka v zadnjem momentu ugodne rešitve. V vsakem slučaju pa je težko verjeti, da bi učiteljstvo zatajilo samo sebe. Zato se nadejam, da bom še v nadalje mogel pošiljati Vam iskreni ferijalni pozdrav Maček Viktor.

— **f Vsem tovarišem (icam) belokrajnega učiteljskega društva!** Zopet se je začela stara pesem. Rok za plačanje fer. obveznosti je že potekel! Ponovno prosim vse tovariše (ice), ki so se priglasili na zborovanju 6. novembra kot člani naše P. F. S., da takoj pošljejo zahtevani znesek (17 Din). Upam, da je to zadnji apel! — S. M.

Književnost in umetnost.

Nove knjige in druge publikacije.

— **kpl. Dr. Alojziju Res: Dante.** Ob šeststoletnici velikega genija. Izdala in založila knjigarna Kleimayr & Bamberg v Ljubljani. Cena elegantno vezani knjigi 16 Din.

— **Ocena knjige je v zadnji številki »Učiteljskega Tovariša«.**

— **kpl. Edmondo Rostand, Cyrano de Bergerac.** Heroična komedija v petih dejanjih. Poslovenil Oton Zupančič. V Ljubljani 1923. Založila Kleimayr & Bamberg. Cena 65 Din elegantno vezani knjigi.

— **kpl. Janez Jalen: »Dom«.** Drama v štirih dejanjih. V Ljubljani 1923. Založila Jugoslovanska knjigarna. Cena 22 Din.

— **kpl. Prihodnje dni izidejo** litografijske skladbe k »Božičnim slikam« ter komentar »Božičnega kola«. Naroča se pri ravateljstvu II. dekliške meščanske šole v Mariboru.

— **kpl. Ivan Albreht: Andrej Ternouc.** Natisnila in založila Zvezna tiskarna in knjigarna. Reljefna karikatura iz minulosti. Splošna knjižnica št. 10. Ljubljana 1923. Strani 55. Cena broš. 6 Din, vez. 11 Din.

— **kpl. Prijateljima mojih kompozicija javljam**, da ču najnovije, još neštampane svoje pjesme pod naslovom »Nove Djulabije« objelodaniti. Prvi svezak je doštampan te stoji 20 Dinara, sa poštarinom 21 Din. Predplatu molim poslati pod naslovom: F. F. Vilhar, Zagreb, Gundulićeva ul. 55. Drugi svezak izdaje u januaru 1924.

— **kpl. J. Koprivnik: »Pohorje«.** Naroča in dobiva se knjiga samo pri podpisnem društvu. Cena izvoda je 15 Din, s poštino pri naprej poslanem denarju 17 Din, po povzetju pa 18.50 Din. Zdravo! Sokolsko društvo v Mariboru.

— **Ocena knjige je v zadnji številki »Učiteljskega Tovariša«.**

—kpl. »Proti Avstriji«, dr. Ljudevit Pivko. Slike iz borbe Jugoslovanov na italijanski fronti proti Avstriji. Založil klub dobrovoljcev v Mariboru, Razlagova ul. 11. Cena 10 dinarjev.

—kpl Zbor! III. zvezek. Izdala Sokolska župa Maribor. Cena —.

—kpl Družba sv. Mohorja na Prevaljah je izdala za l. 1924. sledeče publikacije: Koledar za l. 1924.; povest »Carski sel« (I. del) iz francoščine (Jul. Verne) prevel dr. A. R.; Življenje svetnikov in dr. K. Ozvalda zbirko »Za vsak dan« I. del, nekaka moralna čitanka za ljudstvo, ki obstoji iz boljših zbranih spisov in pesmi tovrstne vsebine.

—kpl. Gospodinjski koledar velja za člane Jugoslovenske Maticice 15 Din, za nečlane 18 Din. Gospodinjski koledar se naroča v Matični knjigarni, Kongresni trg 8, ali pa v pisarni Jugoslovenske Maticice v Ljubljani, Pred škofijo 31, I. nadstropje. Vsaka zavedna in dobra gospodinja bo kupila Gospodinjski koledar.

Ocene.

—k Jugoslovenski sokolski koledar za l. 1924. Uredil Miroslav Ambrožič. S prav srečno roko je prenovljen in urejen letošnji koledar. Vkljub temu, da je letošnje leto prav posebno oblagodarjeno s koledarji smo prepričani, da bo postal ta prenovljen koledar prav nujna potreba vsakemu sokolskemu delavcu. Poleg koledarske vsebine, kateri so pridejani vsi narodni, državni ter sokolski spominski dnevi je bogat na strogo praktični vsebini. V koledarskem delu je tudi navodilo za beležke. Posebno zanimiv je strokovni del, ki pričinja s članki in pesmijo bratov Gangla in Ravniharja. Za učiteljstvo bo najbolj zanimiv ter največje praktične vrednosti sestavek o enotnih poveljih za redovne vaje. Za nujno potrebo smatramo, da se seznaniti učiteljstvo s temi enotnimi povelji in da jih uvede tudi v šole. V koledarju dobite pregled vsega sokolstva, vsotovne rekorde, uspehe v tekmah, statistiko i. dr. Koledar krasi slike kraljice Marije s prestolonaslednikom Petrom, Eng. Gangla, starešinstva JSS, povorke po skupščini v Beogradu, Sokolstvo pozdravlja kraljevsko dvojico in odbora sok. dr. Ljubljana.

—k Gospodinjski koledar Jugoslovenske Maticice za l. 1924. je izšel. Uredila ga je naša priznana pisateljica Uta, in sicer na način, ki se je vsem slovenskim gospodinjam prikupil. Poleg koledarske vsebine prinaša Gospodinjski koledar celo vrsto informativnih, poučnih, propagandnih in zabavnih člankov naših prvih pisateljic in pisateljev. O dečjem in materinskem domu poroča A. Štebijeja. O Amerikanskem domu za vojno siročad F. H. S. I. Zamljenova. Cela vrsta člankov je posvečena ženskemu gibanju in prvoborkam za ženske pravice. Tako poroča H. Govekarjeva o Danici Hrističevići. Ana Marija o »Slovenski materi Dimnikovi«. U-a o sedemdesetletnici Ljudmile Roblekove. O ustanovni skupščini Feministične aliance kraljevine SHS piše I. J. O internacionalni ženski ligi za mir in svobodo nas seznanja Albrehtova in o ženskem vprašanju piše Š. Cela vrsta člankov in navodil je posvečenih gospodinjstvu in ta poglavja bodo zlasti dobrodošla našim gospodinjam. Končno naj omenimo še Milčinskijevo humoresko »Strah«. Vsaka vestna gospodinja bo posebno pozdravila troškovnik, ki je tako obsežen ko druga leta. Z važnimi tabelami je potem Gospodinjski koledar zaključen.

—kpl Zbor! III. Sokolskemu naraščaju! Vsebinska: Koledar 1924. Pozdravljamo Te, kraljevič Peter! — Kako je telovadba koristna. — Zavedni mi smo Sokoliči. — Kaj je Sokol? — Čemu telovadimo? — Naše vaje. — Ob petletnici osvobođenja. — Zakaj smo Sokoliči? — Br. dr. Vlad. Sernec. — Zdravo, brat Gangl!

—k Klub dobrovoljcev v Mariboru je izdal knjigo dr. Ljudevita Pivka »Proti Avstriji«, ki odkriva znamenito zaroto v bosanskem bataljonu V. b. h. 1. (leta 1917.) in slika priprave k carzansko-karizansko podjetju (17. IX. 1917) ter delovanje jugoslovenskih dobrovoljcev na italijanski fronti. Carzansko afero, o kateri je bilo od septembra 1917 do konca vojne mnogo hrupa v generalnih štabih in nazadnje tudi v parlamentih in časopisju, so imenovali največje izdajstvo, kar jih pozna vojna zgodovina. Knjiga je opremljena z nazornim zemljevidom odseka Val Sugana. Tiskana je na močnem belem papirju. Prosimo, da priporočite in razširite našo knjigo v krogu svojih znancev. Izvolite sporočiti na gorenji naslov ali pa naravnost pisatelju, kdo bi v Vašem kraju lahko prevzel razpečavanje in

koliko izvodov naj pošljemo. Decembra 1923 izide knjiga »Seme« (I. del vojnega romana »Carzano«), februarja 1924 »Jablance med frontama«, aprila »Vulkanska tla« itd.

—k Ivan Albreht: Andrej Ternouc. Relijejna karikatura iz minulosti! No, tudi danes je dosti sličnih med nami, bodisi v enem ali drugem oziru. Zato je Ternouc, dasi le persiflaža živ junak, s kostmi in mesom, z dušo in telesom. Dasi ga vodi usoda in ne njegovo hotenje, je vendar pristopen čitatelju, ki morda utegne za trenotek celo pozabiti, da avtor v Ternoucu ni hotel ustvarjati, temveč se samo enkrat nasmejati tistim ljudem, ki bičajo ubogega Pegaza samo zato, da delajo poklone na to ali ono stran. Oprema je lepa in cena nizka; zato bo Andrej Ternouc gotovo lahko našel pot med bralce.

—k Janez Jalen: »Dom«. Naša dramatika je z Jalenovim »Domom« pridobila prav čeden prinos v razvojni črti naše ljudske in narodne igre. Jalen se bliža v krepkem risanju značajev Augengrublju, v klenih in jedrovitih kmečkih izrazih in napetih dialogih se je učil pri Finžgarju in idejno temelji v Schönherrovi »Grudi«. Ko sem prebral »Dom« sem bil resnično presenečen; tako napeto dejanje, taka ekonomija v sredstvih in vendar ta tehnično rafiniran in obenem literaren konec prvega in drugega dejanja. Vse osebe, ki nastopajo, govore samo neobhodno potrebno; besedičenja Jalen ne pozna. Vsak udar v dialogu sodi, kot udarec z mečem. Izraz senosek mesto kosec mi posebno ne ugaja. Tudi karakterizacije suplenta Škerjanca je vendarle preveč lapidarna, tako, da nam postane naravnost oduren. Tu se je pisatelju lapidarnost ponesečila. A poglejte si Tineta, Tomaja, Ano, Angelo! To so izrezljani značaji, ki bo imel vsak igralec veselje ž njimi. Kaj se da na odru napraviti iz teh grč! Ideja igre, da je »Dom« in »Grunt« pač nad vse drugo, je lepa in mladi Tine je njen nositelj. To svojo idejo pripravi koncem igre do zmage, ki je tako velika, da absolvira vso protiigro vase in stoji ob koncu četrtega dejanja kot ponosna zmagovalka. Odeh Miha Krčunar je tip onega bahškega požrešnega kmeta, ki mu je lastni jaz vse in ki altronizma ne pozna. Domači prepri med otroki so prav dobro risani in faliran študent Mirko je povsem dobro motiviran. »Trata« je simbol slovenske zemlje in pisatelj je iz ljubezni do rodne grude napisal svoje delo »Dom«, ki je sicer njegov dramatičen prvenec, a se mu ne pozna začetniška roka. Delo je zrelo in bo našlo pot preko vseh naših odrov, posebno zato, ker ni pretežno in ne zahteva od režiserja preveč truda. Tudi oderske slike so prirejane tako, da bo te kolise zmogel vsak, tudi najmanjši podeželski oder. Štiri ženske in sedem moških vlog se hitro zasede. Zato sem prepričan, da bodo »Dom« igrali radi in mnogo. In prav je to, ker Jalen je talent.

—k Edmondo Rostand, Cyrano de Bergerac. Herojična komedija v petih dejanjih. Poslovenil Oton Zupančič. Prevod slovite historične komedije Rostandove nam podaje knjigo velike umetniške vrednosti iz francoske literature. Vsebinska komedije je zanimiva in duhovito idealna. Cyrano sam je zanimiv pojav, posebnjak radi svojega prepešnega junačenja. Strasten pristaš dvoboja. Vsak dan je sukal meč, tako da se ga je vse balo. Vodilne misli pesnika-sabljača so vsepovsod svoboda, pogum in ljubezen do resnice. Rostandova komedija ima posebno vrednost v estetično čustvenem oziru. Dviga nas iz nižin življenja, k pravi človeški lepoti in ljubezni in je pravi užitek za čitanje tudi radi jezikovno dovršenega prevoda. Knjiga je lepo darilce za vsako priliko.

Naša gospodarska organizacija.

—g Ganglov kamen za učiteljski konvikt: Učiteljski zbor v Loškem potoku 410 Din, in sicer so darovali: tov. Likar-Einspielerjeva, tov. Likar Leopold in tov. Franja Lavričeva tri obveznice 7% državnega posojila à 100 Din; tov. Ferdo Wigele 50 Din; tov. Aleksa Kordiševa, tov. Marija Kovačeva, tov. Antonija Čokova, tov. Pavla Vrabičeva, tov. Rafael Rihar in Gotard Rott à 10 Din. — Neimenuvan 7% obveznico državnega posojila 100 Din. Hvala! Živili darovalci in nasledniki! Prav lepa prilika bo ob novem letu, ko prejmemo obljubljeni nam predujme na račun regulacije plač. Upam, da ga ne bo učitelja in ne učiteljice, ki bi se ne odložila ta dan na korist učiteljskim sirotam in v počestčenje našega Gangla. Do danes imamo nabranih v gornji namen 2215 Din. »Zrno do zrna pogača, kamen

do kamna palača.« — Jakob Dimnik, t. č. blagajnik.

—g Učiteljski dom v Mariboru. Darila za Ganglov kamen: Učiteljstvo pri Sv. Bolfenku na Kogu (Megla, Kos, Schönwetter, Pintarič, Sešek) 50 Din; Kotarš St., naduč., Srdica (Prekmurje) 50 Din; Peternel Ljudevit in Mira, Dol. Bistrica (Prekmurje) 10 Din; učiteljstvo osnovne šole na Remšniku 20 Din; učiteljstvo osnovne šole pri Sv. Juriju (Prekmurje) 75 Din; obveznice 7% državnega posojila so darovali: Kiferle Ljudmila, učiteljica v Bogojini (Prekmurje) 1 à 100 Din (oktober 1922); Fink Fran, mestni šolski nadzornik v Mariboru 1 à 100 Din (marc 1924). Skupaj 405 Din. Z zadnjič izkazanimi 3762 Din = 4167 Din. — Včlanjena učiteljska društva in posamezni člani, ne pozabite ob koncu leta na članarino!

—g Učiteljski dom v Mariboru. Za »Ganglov kamen« so darovali: Učiteljstvo dekliške osn. šole I. v Mariboru (Vobič, Štancer, Dimnik, Mikuš, Budinek, Bračič K., Bračič M., Vrabl, Tomažič) 45 dinarjev; Stefanciosa Tone, učitelj v Rogatcu, 1 obveznico 7% državnega posojila à 100 Din s kuponi IX. 1923. leta; deška meščanska šola v Mariboru 130 Din; učiteljstvo osn. šole Lajtersberg-Krčevina (Pučelik, Haberman Lichtenwallner, Jurko, Medved, Mešiček, Opašič, Pavlin, Pirkmajer, Rakuša, Rode, Tušak (120 dinarjev); učiteljstvo dekliške osnovne šole II. v Mariboru (Juvančič, Azman, Gobec, Novak, Vinšek) 25 dinarjev) dekliška osnovna šola IV. v Mariboru (Vodenik, Faigelj, Lešnik, Hribernik, Rehar, Jurko; Perme, Humek, Coretti, Kosi) 110 Din; šola Pobrežje 30 Din; šola Dolnja Lendava (Prekm.) 60 Din; učiteljstvo osn. šole v Rogasli Slatini (Glinšek Ivan, Glinšek Ljudmila, Glinšek Danica, Sekirnik Marta, Predan Rudolf, Kit Marija) 90 Din; Janko Napag (?), učit. v Budincih (Prekm.) 15 Din; deška osn. šola IV. v Mariboru 55 Din; učiteljstvo pri Sv. Trojici v Slov. gor. 25 Din; učiteljstvo osn. šole pri Sv. Miklavžu pri Ormožu 25 Din; šol. vodstvo Kapci (Prekm.) 20 Din; šol. vodstvo Ribnica n. Poh. 40 Din; šol. vodstvo Št. Vid pri Ptuj 35 Din; Mlinarič Jospina, učit. v Studencih pri Mariboru 10 Din; obveznice 7% drž. posojila so nadalje narovali: šola Dolnja Lendava 3 à 100 Din (III. 1924.) = 300 Din; Pučelik Mirko, naduč. v Lajtersberg-Krčevini 2 à 100 Din (IX. 1922.) = 200 Din; Kontler Julij in Marica, Vidonci (Prekm.) 1 à 100 Din (IX. 1922.) = 100 Din; Vobič Ciril, naduč. pri Sv. Trojici v Slov. gor. 1 à 100 Din (IX. 1922.) = 100 Din; Kočar Karl, naduč. v Cankovi (Prek.) 1 à 100 Din (IX. 1922.) = 100 Din; Komel Jožica, učit. v Cankovi, 1 à 100 Din (IX. 1922.) = 100 Din; Bratina Režika, učit. v Cankovi 1 à 100 Din (III. 1922.) = 100 Din; skupaj 1935 Din; zadnjič izkazanih 1837 Din = 3772 Din. Iskrena hvala vsem darovalcem! Le tako naprej!

Iz naše stanovske organizacije.

Gibanje okrajnih društev v Sloveniji.

Poročila:

+ CELJSKO UČITELJSKO DRUŠTVO je zborovalo dne 17. novembra t. l. v Celju.

Stanovske zadeve. Tovariš predsednik Sivka otvori zborovanje, pozdravlja joč društvenike, ki so se zadnjega zborovanja v tekočem letu v prav obilnem številu udeležili.

Svojega velikega delavca, borca in idealista Eng. Gangla se tudi naše društvo hvaležno spominja ter mu vpošlje povodom 50letnice brzojavko z iskrenimi častitkami.

Društvo pozdravlja izdajo »Učiteljskega koledarja«, ki ga obenem vsemu članstvu nujno priporoča. Tozadevne prijave sprejema društveni tajnik.

Zaostala članarina se ima poravnati najkasneje do 5. decembra t. l.

Z novim disciplinarnim zakonom je učiteljstvo nezadovoljno. Obrača se vsled tega do UJU s prošnjo, da izdela za učiteljstvo disciplinarni red in ga skuša realizirati potem organizacije kot izvršilno naredbo k točki 170. službene pragmatike, ker po službeni pragmatiki izdani disciplinarni predpisi niso primerni razmeram učiteljskega stanu.

Z ozirom na odlok ministrstva prosvete se prosi UJU v Ljubljani, da zbere podatke o delovanju učiteljstva izven šolskih sten ter predloži ta materialj potom glavnega odbora ministrstvu prosvete, da

isto razvidi, v koliki meri nas zadeva očitek nedelavnosti izven šole.

Skuljevo akcijo »Socialna ustanova za Slovenijo« pozdravlja društvo ter se obenem sklene, podpirati to dobro zamišljeno idejo, upajoč, da bosta treznost in gospodarski cilji premagali vse ovire.

Ker tangira davčni novi zakon tudi učiteljstvo, se obrača naše društvo do UJU s prošnjo, da izposluje na merodajnem mestu preklic glede kolekovanja šolskih naznanil.

Predavanja. 1. Tov. Potočnik nam je v svojem globoko premišljenem referatu podal obširen komentar k Žgečevi brošuri.

2. Tov. Petriček nam je na podlagi stenske tabele pojasnjeval, kako lahko in umljivo razlagamo metersko in druge mere na višji stopnji osnovnih šol.

3. Tov. Anica Černež je predavala »O narodni vzgoji v osnovni šoli«. Prekrasnemu predavanju so sledili tovariši z velikim veseljem ter jo prosili, naj objavi referat kot podlistek v »Učit. Tovarišu«.

Zahvaljujoče se predavateljem za njihov trud, zaključiti tov. predsednik zborovanje.

Tovarišem tajnikom in blagajnikom učiteljskih društev in vsemu našemu članstvu.

Dodatno k notici v zadnji številki Učit. Tovariša o izpolnitvi društvenih seznamov prosim tov. tajnike, naj se pri spisovanju teh ravnaajo sledeče:

Pri poročenih učiteljicah vpišite tudi prejšnje dekliško ime, da nam olajšate delo pri iskanju po indeksu ob eventualnih izpremembah. Tudi naj bi se v opombi posebej označilo Z UČITELJSKI POROČENE UČITELJICE, OTROŠKE VRTNARICE, UČITELJICE ŽEN. ROČ. DEL in UPOKOJENCI v svrhu pravilnega zaračunanja članarine ob priliki obračuna in pa zato, da se jim uredi pravilno dostavljanje listov. Opozarjam namreč na svoječasni tozadevni sklep širjega sosvefa, da plačajo društva za Z UČITELJSKI POROČENE UČITELJICE glavni blagajni à 20 Din, za OTROŠKE VRTNARICE, UČITELJICE ŽEN. ROČ. DEL in UPOKOJENCE pa à 40 Din letno. Zato pa poročene ne dobivajo NOBENEGA STANOVSKEGA LISTA, drugi gori imenovani pa samo UČITELJSKI TOVARIŠ. Ne reklamirajte v bodoče, prosim »Popotnik« ali »Učiteljski tovariš« za take naše člane, ker jim ta list vsled omenjenega sklepa ne pripadeta.

Ob tej priliki pa še nekaj glede članarine. Te dni sestavljam obračune članarine za tekoče leto in jih bodo vsa društva prejela tekom tega meseca. Zastanki na članarini so letos tako veliki, da znašajo že celo premoženje. Razumem naš težavni in mizerni čimolj položaj. Zato sem potrpelivo čakal celo leto na »BOLJŠE« dni. Ne boste mi pa štetli v zlo tovariš(ice), če se zdaj ob koncu leta oglašim, ter Vas prijazno opozorim na dolžnost napravam društveni blagajni. Če bomo dobili sedaj te skromne poboljške (upam da ne bomo zopet potegnjeni), pa odrinite društveni blagajni, kar je njenega. Ko boste v tem oziru storili svojo dolžnost, pa žrtvuj vsak(a) še 8 Din za en izvod Žgečeve brošure, ki vam naj bo nekaj evangelij pri prosvetnem delu. Ako boste storili svojo dolžnost, boste rešili poverjeništvu velikega bremena. Povdariti je treba namreč, da smo žrtvovali za brošuro lepo svoto, ki jo moramo kriti iz IZREDNIH dohodkov, kajti v proračunu nismo predvideli za to nobenega zneska. Predno ni razprodan II. zvezek, ni misliti, da izvršimo sklep pokrajinske skupščine v Ptuj in izdamo III. zvezek, ki bo obsegal Jovanovičev in Fleretov program UJU. Prosim torej, naj mi zbrane zneske čimprej nakažejo, da potolažimo naše upnike, ki tudi težko čakajo na denar, kajti denarna kriza je VESOLNA.

V bodoče pa prosim, da pobirate članarino, kot se to pri nekaterih društvih že vrši, mesečno ali četrtletno v NAPREJ in jo tudi takoj nakažete kolikor jo pripada naši blagajni. Čim dalje odlašamo, tem več se nabere in tem težje odrinemo.

Pa še nekaj na naslov vsega našega članstva. Današnji številki prilagamo poseben letak z vabilom na naročbo »Zvončka«. Račun »Zvončka« se vodi sicer popolnoma samostojno, ločeno od organizacijskih računov, toda spada pa v skupno letno bilanco. Kadar je njegov račun pasiven, obremeni našo bilanco tako, da hočeš nočeš moramo izkazati izgubo. To se v bodoče ne sme več gojiti. List mora postati aktiven in postal bo tak prav gotovo, če storimo vsak

svojo dolžnost. »Zvonček« ima sedaj 3205 naročnikov. Naše poverjenišvo šteje 2450 članov. Ako vsak naš član pridobi za leto 1924 vsaj dva nova naročnika poleg starih, dvignemo lahko list na 8000 naročnikov. Če drugače ni mogoče, naj vsak razred naroči še po en skupen izvod. Vse to je prav lahko izvedljivo, samo malo dobre volje je treba. Večjega veselja ne bi mogli storiti uredniku »Zvončka« tov. Ganglu v njegovem jubilejnim letu, kakor, če greste vsi na delo in agitacijo za »Zvončka«, to njegovo toli negovano in ljubljeno dete. Vsak tovariš in tovarišica naj pridobi enega naročnika, naj naroči list za svoj razred ali naj ga naroči sam.

Tovariši(ice), vsi na delo za »Zvonček«!

Vsem tovarišicam in tovarišem vesel Božič in srečno novo leto!

B. Fegic

za Upravo listov in glavno blagajništvo.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

—lu Cenjenim dopisnikom in čitateljem želi vesel Božič in srečno novo leto. Uredništvo.

—lu Prihodnja številka izide šele po novem letu.

—lu Ko bi list najbolj potreboval razmaha in ga najbolj potrebujemo za našo borbo se moramo boriti s prostornimi in gospodarskimi težkočami, s katerimi moramo tratiti energijo in ki nas ovirajo pri delu. Vse polno dopisov čaka, da pridejo na vrsto. Iz gorenjih razlogov smo morali iz današnje številke izpustiti tudi mnogo že postavljenega gradiva.

Tiska »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani. Odgovorni urednik: Franc Štrukelj. Last in zal. UJU — poverjen. Ljubljana.

Štev. 640.

RAZPIS NADUČITELJSKE IN UČITELJSKE SLUŽBE.

Z dovoljenjem višjega šolskega sveta razpisuje se na štirirazrednici v Negovi služba nadučitelja in služba učiteljice v stalno nameščenje, obe s prostim stanovanjem. (Prav primerno za zakonsko dvojico).

Pravilno opremljene prošnje je vlagati po predpisani službeni poti do

10. prosinca 1924

pri krajnem šolskem svetu v Negovi.

Okrajni šolski svet v Gornji Radgoni dne 10. decembra 1923.

Novi
Berson
gummi potplat
se samo nalepi!

Zahtevajte od Vašega čevljarja strokovno pritrditve in Vi ne boste več nosili čevljev brez BERSON-gummi potplatovi. Prihranite si drago popravilo, ohranite Vaše obuvale trajno elegantno, obvarujte noge pred mokroto, ter se pri holi ne utrudite.

RAZPIS KATEHETSkih MEST V STALNO NAMEŠČENJE.

Z dovoljenjem višjega šolskega sveta z dne 27. julija 1923, številka 5831, oziroma z dne 16. maja 1923, številka 10.854/22, ter z dne 13. novembra 1923, številka 13.672 razpisujejo se nastopne službe:

1. Murska Sobota, na drž. osnovni šoli prvo katehetsko mesto veroučitelja z učno obveznostjo tudi na drž. meščanski šoli istotam.

2. Murska Sobota, na drž. osnovni šoli drugo katehetsko mesto veroučitelja z učno obveznostjo tudi na drž. šoli v Bakovcih, Krogu in Svetahovcih.

3. Dolnja Lendava, na drž. osnovni šoli stalno katehetsko mesto veroučitelja. Prosilci za omenjena mesta morajo biti usposobljeni za pouk verouka na ljudskih in meščanskih šolah.

Pravilno opremljene prošnje z osebno popisnico, izpolnjene po vseh rubrikah natančno, je vlagati po predpisani službeni poti do

dne 10. januarja 1924

pri podpisnem uradu.

Okrajno glavarstvo, šolski oddelek v Murski Soboti, dne 5. decembra 1923.

Okrajni glavar: Lipovšek s. r.

Štev. 1181/3.

RAZPIS UČITELJSKE SLUŽBE.

Z dovoljenjem višjega šolskega sveta z dne 28. avgusta 1923, številka 8155 se razpisuje v stalno nameščenje nadučiteljska služba na štirirazrednici v Tišini. Pravil-

no opremljene prošnje je vlagati po službeni poti do

dne 10. januarja 1924

pri krajnem šolskem svetu v Tišini, pošta Rankovci.

Okrajno glavarstvo, šolski oddelek v Murski Soboti, dne 5. decembra 1923.

Okrajni glavar: Lipovšek s. r.

Varujte otroke!

Če so razdrapani že Vaši živci, obranite pred tem vsaj dego! Otroci naj pijejo le „ZIKO“!

50 DOBRO OHRANJENIH IZV. 50

A. RAPE, IV. ČITANKA

à 8.— Din

ODDA ŠOL. VOD. REČICA v S. d.

Nosite čevlje z Berson gummi potplati.

Prepričajte se sami, kako ugodni so za nositi. Vzemite pa pred vsem v obzir, da je Berson-gummi potplat cenejši kot usnjeni ter pomenja nositev istih za Vas velik prihranek. Zahtevajte pa od Vašega čevljarja strokovno pritrditve gummi potplatov v uporabo priloženega Berson-cementa

SVI
koji se zanimaju za kemičko-tehničku struku

te uopće svi koji u toj grani posluju, neka si pribave ručno knjigu „Općeniti Kemičko-tehnički Zbornik“ od Dr. Karla Svobode. Ista omogućuje potpuno orijentaciju u pravljenu kozmetičkih preparata, boja, firnisa, laka, krema za cipele te inih potrebitina za obrtne i kućne svrhe. Knjigu dobavlja vezanu za 35 Din, broširanu za 25 Din. Oglasno d. d. Zagreb, Mažuranićev trg 7.

300%
prihranaka
nudi primeroma usnjenem potplatu
Palma kavčukov potpetnik in potplat.

Priporočamo tvrdko

Josip Petelinc

Ljubljana,

Sv. Petra nasip 7.

Cene zmerne!

Postrežba točna!

Najboljši šivalni stroji „GRITZNER“ v vseh opremljenih in sistemih, olje, igle, posamezni deli za šivalne stroje in kolesa, pnevmatika. Galanterije, modno blago, čipke, vezene, gumbi, bombaži, I. M. C. prejšica, pletenine, milo, jedilno orodje: alpaka, aluminium, palice in sploh vse potrebščine za šivilje, krojače čevljarje in sedlarje na malo in veliko. (Za šole znižane cene).

BOŽIČNA IN NOVOLETNA DARILA:

Mladinske knjige.

- Baukart: Marko Senjanin, slovenski Robinson. Vez. Din 12.—
- Kosm: Ej prijateljki. Vez. Din 6.—
- Dimnik: Kralj Peter I. Vez. Din 20.—
- Erjavec: Kitajske narodne pripovedke. Vez. Din 26.—
- Erjavec: Srbske narodne pripovedke. Vez. Din 24.—
- Erjavec-Flere: Fran Erjavec, izbrani spisi za mladino. Vez. Din 52.—
- Erjavec-Flere: Fran Levstik, izbrani spisi za mladino. Broš. Din 18, vez. Din 28.
- Erjavec-Flere: Matija Valjavec, izbrani spisi za mladino. Vez. Din 40.—
- Erjavec-Flere: Josip Stritar, izbrani spisi za mladino. Vez. Din 60.—
- Erjavec-Flere: Simon Jenko, izbrani spisi za mladino. Vez. Din 28.—
- Ewald-Holeček: Mati narava pripoveduje. Vez. Din 32.—
- Flere: Babica pripoveduje. Vez. Din 12.—
- Gangl: Zbrani spisi. II, V. in VI. zv. vez. Din 10.—, eleg. vez. Din 12.—, VII. zv. vez. Din 18.—, eleg. vez. Din 20.— (Ostali zvezki so v II natisku.)
- T. Gaspari in P. Košir: Sijaj, sijaj, solnecel (Zbirka koroških popevk.) Din 8.
- Waštetova: Mejaši, povesti iz davnih dni. Vez. Din 25.—
- Manica Komanova: Narodne pravljice in legende. Din 18.—
- Korban: Vitomilova železnica. Vez. Din 16.
- Lah: Češke pravljice. Vez. Din 15.
- Mišjakov Julček: Zbrani spisi. VI. zvezek (Drugi zvezki so razprodani.) Vez. D 10
- Ribičič: Vsem dobrim. Vez. Din 10.—
- Robida: Da ste mi zdravi, dragi otroci! Broš. Din 3.—
- Šilih: Nekoč je bilo jezero. Vez. Din 28.

Tille-Přibit: V kraljestvu sanj. Broš. Din 8.—

Trošt: Moja setev. I. in II. à Din 10.—

Leposlovne knjige.

- Gangl: Beli rojaki. Broš. Din 15.—, vez. Din 18.—
- Gangl: Moje obzorje. Broš. Din 15, vez. Din 18.—
- Jelenc: 1914—1918, spomini jugoslovenskega dobrovoljca. Vez. Din 30.—
- Matičič: Na krvavih poljanah. Vez. Din 42.
- Zbašnik: Drobne pesmi. Vez. Din 10.—
- Ivan Zorec: Pomenki. Din. 11.—

Dramatika

- Maeterlinck-Bernot: Modra ptica. Broširan Din 16.—
- Gangl: Dolina solz. Broš. Din 6.—, vez. Din 8.—
- Gangl: Sfinga. Vez. Din 16.—
- Gangl: Sin. Drugi natisk. Vez. Din 24.—

Šolski oder.

- J. Korban: Povodni mož, igrca za mladino. Fr. L.: Božična pravljica, otroška igra v 3. slikah. Obe v 1. zvezku. Din 5.—
- Gregorčič-Stepančičeva: Otroški oder. (Za otroške vrce, zabavišča in nižjo stopnjo osn. šol.) Broš. Din 8.—, vez. Din 12.—

Poučne in znanstvene knjige.

- Bučar: Slovenski metuljar. Broš. Din 12.
- Kunaver: Na planini! Vez. Din 30.—

- Kunaver: Kraški svet in njega pojavi. Vez. Din 46.—
- Mencej: Kratka srbska gramatika in čitanka. Broš. Din 5.—
- Ivo Tejkal: Matematične tabele. V platno vezana žepna knjiga 66 Din.
- Veber: Etika. Din 120.—
- Ivo Bele: Sadjarstvo. Din 85.—

Solske knjige.

- Wider: Prva čitanka. Vez. Din 16.—
- Gangl: Druga čitanka. Vez. Din 16.—
- Černež: Tretja čitanka. Vez. Din 16.—
- Rapè: Četrta čitanka. Vez. Din 25.—
- Flerè: Peta čitanka. Vez. Din 46.—
- Plesničar-Grum: Zemljepis Jugoslavije, I. del: Slovensko ozemlje. Vez. Din 28.—
- Gradivo za 4. šolsko leto osnovnih šol. Mešiček - Drnovšek: Obči zemljepis za višje razrede osnovnih šol. Vez. Din 12.
- Podkrajšek: Pomočniška izkušnja za rokodelske obrte. Broš. Din 5.—
- Podkrajšek: Računstvo za ženske obrte. Vez. Din 10.—
- Podkrajšek: Knjigovodstvo za ženske obrte. Vez. Din 18.—
- Lésica-Lokovšek-Mole: Prva srbska ali hrvaška čitanka. Vez. Din 15.—
- Jedrlinič: Druga srbska ali hrvaška čitanka. Vez. Din 22.—
- Bezjak-Přibit: Pedagogika. I. knjiga. Vzgojeslovje s temeljnimi nauki o ukoslovlju. Trdo vezana knjiga Din 56.—
- Bradač: Iz starorimske lirike. Broš. Din 12.—

Pesmarice in muzikalije.

- Marolt: »Bože pravde« in »Lepa naša domovina«. Din 1.50.
- Marolt: Narodne himne in druge domorodne pesmi. Din 3.—

- Zirovnik: Narodne pesmi. I., II. in III. zv. à Din 3.—
- Adamič: Mladinske pesmi, enoglasni zbori in samospeli s spremljevanjem klavirja. Din 50.—

Druge knjige.

- Stalež šolstva in učiteljstva v Sloveniji 1923. Broš. Din 42.—
- Fink: Zbirka naredb in odredb za osnovne in meščanske šole ter učiteljska v Sloveniji. I. zvezek (od prevrata do konca l. 1920.) broš. Din 10.—, II. zvezek (za l. 1921.) broš. Din 14.—, III. zvezek (za l. 1922.) broš. Din 15.—

Slike.

- Sič: I. Kmečka soba na Gorenjskem.
- Sič: II. Kmečka hiša na Gorenjskem. 303 x 90-5 cm. Slika à Din 30.—
- Stenske table k Widrovi Prvi čitanki. Table imajo na obeh straneh nalepljeno čtivo. 13 tabel. Cena Din 220.—

Galerija naših velmož.

- 1. Trubar
  - 2. Vodnik
  - 3. Slomšek
  - 4. Prešeren
  - 5. Levstik
  - 6. Stritar
  - 7. Jurčič
  - 8. Gregorčič
  - 9. Aškerc
  - 10. Tavčar
- 61-5 x 47-5 cm. Slika à Din 10.—

TELEFON ŠTEV. 312.

VSE KNJIGE, KAKOR TUDI KNJIGE DRUGIH ZALOŽB SE DOBE V

ČEKOVNI RAČUN ŠTEV. 10761.

KNJIGARNI UČITELJSKE TISKARNE V LJUBLJANI

FRANČIŠKANSKA ULICA ŠTEV. 6 IN V PODRUŽNICI KNJIGARNE, SIMON GREGORČIČEVA ULICA ŠTEV. 2.